

27/6/23

Aftale om rammerne for den fremtidige indretning af postsektoren fra 1. januar 2024

Regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) og Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Radikale Venstre, Alternativet og Nye Borgerlige er enige om at vedtage lovgivning om en ændring af indretningen af postsektoren fra 1. januar 2024, der afspejler udviklingen af postmarkedet og sikrer betjeningen af borgerne på de områder, hvor der fortsat er et behov for statslig regulering.

Postmarkedets udvikling

Det danske postmarked er velfungerende. Der er i dag flere postvirksomheder, der tilbyder landsdækkende postservice. Udviklingen er præget af stigende pakkemængder og – grundet digitaliseringen – faldende brevmængder. Antallet af pakker vil snart overhale antallet af breve.

Posttjenesterne i Danmark skal leve op til krav i EU's postdirektiv og fra FN-agenturet Verdenspostkonventionen (Universal Postal Union – UPU). Det er dog ikke et krav fra hverken EU eller Verdenspostkonventionen, at der skal udpeges en bestemt befordringspligtig virksomhed.

Den danske postlov er imidlertid i dag udformet således, at transportministeren er forpligtet til at udpege en postvirksomhed til at tilbyde landsdækkende postbefordring af breve, pakker, dagblade, magasiner, udlandspost m.v. Post Danmark (PostNord) er gennem årene blevet udpeget til at løfte denne opgave.

Det er ikke en tidssvarende løsning, når udviklingen på postmarkedet tages i betragtning. Derfor skal det laves om. Der skal kun være statslig regulering på områder, hvor der er et behov.

På den baggrund er parterne enige om følgende vedrørende den fremtidige indretning af postsektoren:

Befordringspligten ophæves

Befordringspligten ophæves for pakker og breve mv. Det overlades dermed som udgangspunkt til markedet at levere landsdækkende postbetjening af pakker og breve, dagblade, magasinpost mv.

På pakkeområdet, hvor der i en årrække har været konkurrence mellem en række udbydere, tilbyder alle de store postoperatører en landsdækkende service til ensartede priser. Der er et stort antal pakkebutikker (ca. 2.500) og udbringning til alle adresser i Danmark på nær visse øer.

Det er forventningen, at der på brevområdet tilsvarende vil blive tilbudt landsdækkende service også uden en befordringspligt. De store brevkunder – banker, forsikringsselskaber, kommuner, regioner osv. – har et nødvendigt behov for at kunne komme i kontakt med ikke-digitale borgere. Der er også stadig visse behov for fysiske breve til alle borgere, f.eks. valgkort. Det vil sikre, at der er en efterspørgsel efter en postservice, der dækker 100 pct. af borgerne i Danmark.

Staten sikrer løsning af tre særlige opgaver

Varetagelsen af følgende tre områder sikres gennem udbud:

- Betjening af ø-samfund

- Blindepost
- Udlandspost

Staten sikrer gennem udbud, at der etableres en fælles infrastruktur for distribution til de mindre ø-samfund. Infrastrukturen kan, afhængig af lokale forhold, bestå af brevkasseanlæg, postkasser og pakkebokse/nærbokse på øerne samt aflåste bokse på fastlandet til opbevaring af post til og fra øerne. På øer med 1-10 husstande etableres brevkasseanlæg eventuelt også pakkeboks på øen. Infrastrukturen står til rådighed for alle postvirksomheder. Det vil sige, at alle postvirksomheder vil kunne indlevere pakker og breve til ordningen. Samme operatør, som etablerer den fælles infrastruktur, er også ansvarlig for driften af denne, således, at der løbende kan modtages og sendes breve og pakker til og fra alle mindre øer. Beboerne skal kunne vælge mellem flere postoperatører. Det er dog frivilligt, om en postvirksomhed vil benytte sig af ordningen.

Staten sikrer gennem udbud, at der fortsat er portofri befordring af post til og fra blinde i henhold til statens forpligtelse i Verdenspostkonventionen. Blindeforsendelser er adresserede portofrie forsendelser, der indeholder kommunikationsmateriale for blinde. Der er tale om en almindelig postbefordringsopgave, som vil kunne løses af en postvirksomhed på markedet mod betaling.

Staten sikrer gennem udbud, at der fortsat kan sendes breve og pakker på tværs af landegrænser i henhold til statens internationale forpligtelser i regi af Verdenspostkonventionen. Det gælder også rekommanderede forsendelser og værdiforsendelser, som også skal tilbydes internt i landet i henhold til EU's postdirektiv. Disse opgaver er hidtil varetaget af PostNord som led i aftalen med staten. Andre postvirksomheder vil også kunne udføre opgaven efter nogen forberedelse.

Opgaverne udbydes forskudt i tid, da de kræver forskellige grader af forberedelse.

Udbud af blindepost vurderes at kunne forberedes relativt hurtigt inden for 1 år, hvorimod betjening af ø-samfund formentlig vil kræve op til 2 års forberedelse bl.a. grundet øernes forskelligheder. Forberedelse af et udbud af udlandspost har en tidshorisont på op til 3-4 år henset til kompleksiteten i det internationale postområde. Udbuddene forberedes og gennemføres uden unødige forsinkelser.

I forbindelse med varetagelsen af opgaven vedrørende udlandspost vil den vindende postvirksomhed være forpligtet til at anvende frimærker – eller lignende synligt bevis for at porto er betalt – påtrykt ”Danmark”.

Aftalepartierne forventer, at postvirksomheder i Danmark fortsat har fokus på bæredygtighed og arbejder for at mindske deres klima- og miljøbelastning, herunder at have fokus på nul-emissionskøretøjer og at kunne håndtere genanvendelig emballage. Der oprettes et bæredygtighedsforum for postoperatører med henblik på at sikre opmærksomhed på krav om f.eks. det udvidede producentansvar og CSR-rapportering, og de måder som postvirksomhederne kan håndtere dem på. Transportministeriet, Trafikstyrelsen og miljømyndighederne vil tage ansvar for, at et sådant forum etableres og opretholdes.

Der etableres et ”sikkerhedsnet”, hvis markedet ikke leverer

Staten er fortsat forpligtet til at sikre landsdækkende posttjenester til borgere og virksomheder.

Når det derfor – på nær de tre nævnte områder – overlades til markedet at sikre dette, vil staten skulle følge op på, om markedet faktisk leverer disse tjenester.

Opfølgning fra statens side sker fremadrettet ved, at Trafikstyrelsen med jævne mellemrum gennemfører undersøgelser af markedet med henblik på at vurdere, om markedet fortsat leverer landsdækkende posttjenester til ensartede priser uanset geografisk placering. I 2024 gennemføres undersøgelsen månedsvist, i årene herefter minimum årligt eller ved mistanke om markedssvigt.

Hvis det mod forventning konstateres, at dette ikke er tilfældet, vil transportministeren via en bemyndigelse efter postloven kunne gribe ind og udpege en virksomhed til mod betaling at håndtere den konkrete problemstilling. Ministeren vil ligeledes kunne gribe ind, hvis det viser sig, at der ikke sker indsamling af enkeltforsendelser i bestemte områder. Hvis problemet er vedvarende, vil der kunne afholdes udbud om opgaven.

Såfremt borgere i et givet geografisk område oplever, at brevservicen bryder sammen, vil Trafikstyrelsen omgående iværksætte en undersøgelse af forholdet. I tidsrummet indtil en udpegning eller et udbud er kommet på plads, vil borgerne have mulighed for at benytte pakkeproduktet.

Forkyndelsesbreve, der indeholder forkyndelse af stævninger og andre retslige forkyndelser, omdeles i dag af Post Danmark. Såfremt markedet ikke leverer disse breve, har ministeren ligeledes mulighed for at udpege en postvirksomhed til at varetage befordring af disse breve til takster, der er omkostningsdækkende.

Virksomheder, som søger om tilladelse til at blive postvirksomhed, skal fremover bl.a. oplyse, hvorvidt de er landsdækkende eller ej. Hvis virksomheden har oplyst, at den er landsdækkende, og det efterfølgende skulle vise sig, at det er den alligevel ikke, så kan Trafikstyrelsen tilbagekalde tilladelsen.

Der skelnes fremover mellem to typer tilladelser: 1) almindelig postvirksomhed, 2) landsdækkende postvirksomhed.

For at kunne kalde sig landsdækkende skal den pågældende virksomhed til enhver tid kunne dokumentere, at virksomheden som minimum har et produkt (i alle vægtklasser) til ensartede priser til hele landet inden for de tjenester (dvs. henholdsvis breve og pakker), som de udbyder. Levering til øerne kan ske inden for rammerne af den foreslåede ordning vedrørende betjening af ø-samfund.

Landsdækkende omdeling betyder omdeling til alle adresser i Danmark, dog med undtagelse af levering til øerne, som kan ske inden for rammerne af den ovenfor beskrevne ordning vedrørende betjening af ø-samfund.

Vilkår for udbud, herunder arbejdsvilkår

Udbud vil som udgangspunkt blive tilrettelagt således, at de er baseret på, at de enkelte postvirksomheder byder ind med egne medarbejdere og eget produktionsapparat.

Ved udformningen af udbudsvilkårene indarbejdes henvisning til ILO konvention nr. 94 om arbejdsklausuler i offentlige kontrakter. Det er en forudsætning for at indgå aftale med staten, at den vindende virksomhed følger de bestemmelser, der sikrer de ansatte løn, herunder særlige ydelser, samt arbejdstid og andre arbejdsvilkår, som ikke er mindre gunstige end dem, der gælder for arbejde af samme art i henhold til en kollektiv overenskomst indgået af de inden for det pågældende faglige

område mest repræsentative arbejdsmarkedsparter i Danmark, og som gælder på hele det danske område.

Ved udformningen af udbudsvilkårene indarbejdes arbejdsklausuler i overensstemmelse med Statens Indkøbsprograms arbejdsklausuler i overensstemmelse med Beskæftigelsesministeriets cirkulære om arbejdsklausuler i offentlige kontrakter.

Kontrollen med arbejdsklausulerne udføres af Kontrolenheden for Arbejdsklausuler.

Afledte virkninger ved at befordringspligten overlades til markedet

Den såkaldte 50-meter regel i landzone bortfalder. Brevkasser vil på landet skulle opsættes ved indkørslen fra offentlig vej eller privat fællesvej. I sommerhusområder vil reglen om omdeling til det enkelte sommerhus i områder udstykket før 1973 bortfalde. I stedet skal der etableres centralt placeret brevkasseanlæg.

Begge dele giver grundlag for en mere rationel drift af postvirksomhederne, hvilket vil tjene til at sikre fortsat kommerciel interesse i omdeling af breve i hele landet. Den forventede optimering af omdelingen vil endvidere indebære et reduceret energiforbrug.

For at sikre at sårbare grupper fortsat kan modtage deres post, fastholdes den nuværende ”post til døren” ordning. Ordningen medfører, at borgere med særligt behov kan få bragt sin post til døren. De ovennævnte ændringer har således ingen konsekvenser for modtagere af ”post til døren”.

Overgangsperiode og finansiering

Der søges indgået aftale med PostNord om varetagelsen af de tre områder, der planlægges udbudt, for perioden indtil udbud er gennemført og opgaven er overtaget af den vindende operatør.

PostNord kan deltage i udbudsprocessen på lige fod med andre postvirksomheder.

Udgifterne ved udbud samt til udgifter ved overgangsordningen håndteres på de kommende bevillingslove.

Opfølgning på aftalen

Parterne er enige om at mødes i efteråret 2023 med henblik på at drøfte en nærmere tidsplan og vilkår for de planlagte udbud vedrørende betjening af ø-samfund, blindpost og udlandspost.

Parterne er enige om at ville bestræbe sig på at opnå konsensus herom, men de enkelte parter har ikke vetoret.